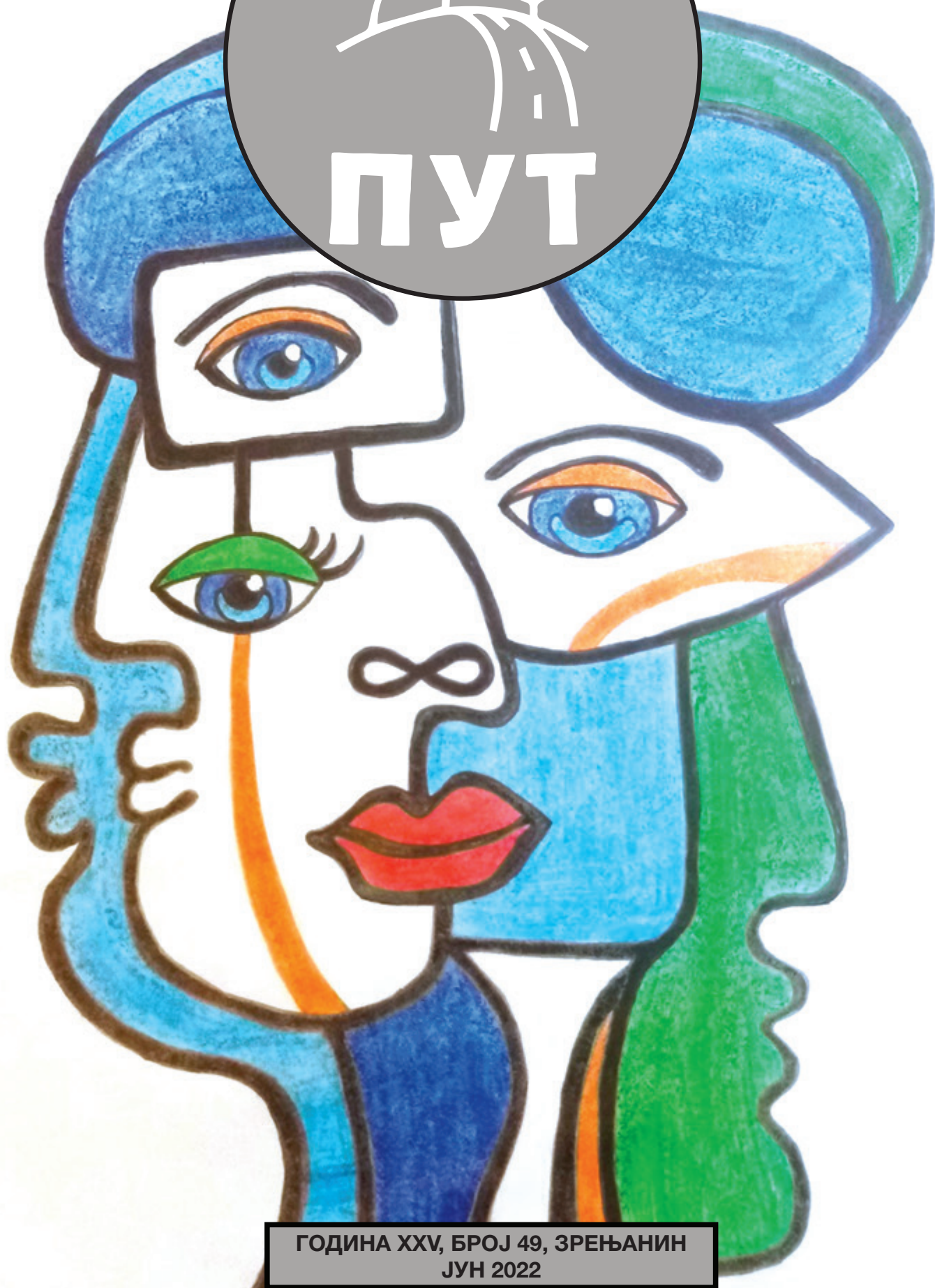

ГОДИНА XXV, БРОЈ 49, ЗРЕЊАНИН
ЈУН 2022

2 Награђени...

САДРЖАЈ

Награде.....	2
Ј. Кењић <i>Фрушкогорске филозофске шетње</i>	5
В. Вујчин <i>Обележен Светски дан поезије</i>	5
В. Вујчин <i>Јавни час: Carpe diem</i>	6
А. В. Романов <i>Carpe diem!</i>	6
У. Антоновић <i>Наши странци</i>	7
М. Гецин <i>Савремено читање поезије Васка Попе</i>	8
С. Домазетовић <i>Милица Гецин – учесник лингвистичке радионице у Тршићу</i>	9
В. Вујчин <i>Човек – слободно биће или роб времена?</i>	10
С. Граховац, А. Ђуричин, М. Крстић, В. Вујчин <i>За Пут говори проф. Ендре Дороги</i>	12
Т. Мајкић <i>Кавез</i>	14
К. Кертеши, Л. Лончарски, Т. Шакић, В. Вујчин, А. Ђуричин (поезија).....	15
М. Крстић <i>Утицај музике на човека</i>	17
Н. Марков <i>It is impossible to enjoy music without understanding the lyrics</i>	18
Р. Поповић <i>An informal letter to a friend</i>	18
В. Вујчин <i>Наши, а изузетни</i>	19
Препорука за читање.....	20

НАГРАДЕ НА ТАКМИЧЕЊИМА 2021/2022. ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Републичко такмичење за најбољи писмени задатак:

Милица Гецин (4/5) - прво место (проф. ментор Саша Домазетовић)

Републичко такмичење из Српског језика и језичке културе у Тршићу:

Милица Гецин (4/5) - друго место (проф. ментор Саша Домазетовић)

Књижевна олимпијада у Сремским Карловцима:

Маша Туџић (3/2) - треће место (проф. ментор др Наталија Лудошки)

Покрајинска смотре рецитатора у Сечњу:

Лука Штевин (4/1) - учешће (проф. ментор Лидија Чолић)

МАЂАРСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Републичко такмичење у Новом Саду:

Макан Давид (4/8) - прво место (проф. ментор Капуши Пап Корнелија)

ЛАТИНСКИ ЈЕЗИК

Републичко такмичење на Филозофском факултету у Београду:

Марко Радишић (1/9) - друго место (проф. ментор Станислава Пудар)

СТРАНИ ЈЕЗИЦИ

Републичко такмичење у Младеновцу:

Енглески језик:

Нађа Марков (4/7), Лариса Радловачки (4/4)

- учешће (проф. ментор Татјана Тасић); Марина Вулетић (4/1)

- учешће (проф. ментор Јелена Стојковић Бујков)

Руски језик:

Милица Гецин (4/5) - друго место (проф. ментор Ирина Убовић)

Међународна олимпијада из руског језика:

Немања Радуљ (2/9) - прво место (проф. ментор Ирина Убовић);

Такмичење рецитатора „Очаравајући стихови“, Руски дом у Београду:

Анастасија Вања Романов (3/2) гран при - највећи број бодова;

Милица Савић (1/5) - треће место; Петар Вученић (3/1) - четврто место;

Немања Радуљ (2/9) - шесто место (проф. ментор Ирина Убовић)

ФИЛОЗОФИЈА

Такмичење „Baltic Sea“ у Хелсинкију:

Вук Вујчин - награда за есеј (проф. ментор Гордана Дунаи)

ИСТОРИЈА

Републичко такмичење у Пироту:

Јован Робал (2/2) - треће место (проф. ментор Радован Француски)

СОЦИОЛОГИЈА

Хаверов конкурс у категорији литерарног рада:

Јован Робал (2/2) - треће место (проф. ментор Сенка Јанков)

МАТЕМАТИКА

Републичко такмичење у Шапцу:

Никша Чворовић (3/9) - друга награда (проф. ментор Војин Толмач)

Марко Милутин (3/9) - трећа награда (проф. ментор Војин Толмач)

Мирослав Девећ (2/7) - трећа награда (проф. ментор Војин Толмач)

Срђан Калаба (1. разред), (проф. ментор Горан Манигода) и Лука Радаковић (4/9),

(проф. ментор Војин Толмач) - учешће без пласмана

Архимедесов турнир градова, Републички ниво:

Лука Радаковић (4/9) - прво место (проф. ментор Војин Толмач)

Математички турнир у Београду (републичко првенство средњих школа):

Марко Стојков (1/10 разред) - прва награда (проф. ментор Горан Манигода)

Екипа Зрењанинске гимназије - треће место

БИОЛОГИЈА

Републичко такмичење у Новом Саду:

Александар Петров (3/10) - треће место (проф. ментор Ивана Сланкаменац)

ХЕМИЈА

Републичко такмичење у Београду:

Лука Радаковић (4/9) - учешће (проф. ментор Зоран Узелац)

ФИЗИКА

Републичко такмичење у Београду:

Сара Стојков (3/9) - похвала (проф. ментор Никола Танкосић)

Марко Стојков (1/10) - похвала (проф. ментор Вера Дамјанов)

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Републичко такмичење „Дабар“ у Крушевцу:

Алекса Савић (2/7) - учешће (проф. ментор Данијела Вукић)

Информатичка олимпијада у Бору:

Немања Радуљ (2/9) - прво место (проф. ментор Данијела Вукић)

Марија Даруши (2/9) - треће место (проф. ментор Данијела Вукић)

Цабадај Гаврило и Матија Гогич (2/9) - учешће без пласмана

4 Награђени...

ЛИКОВНА КУЛТУРА

17. Окружни ликовни конкурс „Портрет - лик - облик - лице - наличје“ Нови медији, I награда: Вања Куручки (1/10), (проф. ментор Мира Топличевић)

Награда за акварел: Анђела Димић (2/5), (проф. ментор Мира Топличевић)

Награда за колекцију цртежа: Река Шимон (4/8), (ментор Александар Качар)

Награда за илустрацију: Лаура Хуста (2-8), (проф. ментор Валентина Венцел)

Награда за фотореализам: Јелена Бачо (2-4), (проф. ментор Мира Топличевић)

Похвале: Андреа Сремац (4-5), Милана Илијашев (4-1), (проф. ментор Душанка Ђорђевић);

Олга Драгаш (3-3), Данка Живков (3-10), (проф. ментор: Мира Топличевић; Ленке Рапош (2-8), (проф. ментор Валентина Венцел)

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Републичко такмичење у одбојци:

Женска екипа (Ђина Милић 4/3, Андреа Несторов 4/5, Нађа Јеловац 4/10, Нина Вујовић 1/3, Кристина Маринковић 2/3, Анастасија Божић 2/4, Дејана Тегелтија 3/7, Јана Павловић 3/4, Ива Ђурин 3/5) - треће место

Републичко такмичење у пливању:

Лара Лилић и Огњен Ковачевић – прво место;

Лена Стоиљковски - друго место;

Миња Радојко (4/3) - треће место;

Школска олимпијада у Зрењанину (покрајински ниво)

Кошарка: прво место у баскету „ЗнаЗ“ - мушка екипа; треће место у баскету „ЗнаЗ“ - Женска екипа; прво место - Мушка екипа; треће место - Женска екипа

Одбојка: Женска екипа - друго место; Мушка екипа – учешће и пласман на пето место

Атлетика: прво место на 100 м - Андреа Сремац (2/6); прво место на 800 м - Дуња Сикима (2/6);

друго место - бацање кугле - Нина Вујовић; треће место - скок у даљ - Јелена Мاستиловић

Карате: прво место - Марина Оро (2/10)

Џудо: треће место - Никола Тривуновић

Футсал (мали фудбал): Мушка екипа - друго место; Женска екипа - учешће и пласман на четврто место

ФРУШКОГОРСКЕ ФИЛОЗОФСКЕ ШЕТЊЕ

Филозофске шетње су део филозофске праксе током које се развија критички начин размишљања. По узору на Аристотелову перипатетичку школу, шетњама ученика с учитељем кроз врт, професорка филозофије Александра Максић покренула је подухват планинарења фрушкогорским стазама.

Замисао је да кроз опуштајућу атмосферу, на свежем ваздуху, дискутујемо о неком од задатака које нам професорка зада, али и да предложимо тему коју желимо да рефлектујемо. Углавном су то цитати познатих филозофа које у паровима тумачимо, и непосредно размењујемо мишљење с остатком групе. Током тих шетњи, организованих средом, обрадили смо теме природних права, слободе, односа природе и цивилизације по схватању Жан Жака Русоа, однос природе и Бога, кроз Спинозино схватање, разговарали смо о срећи и уживањима, дефинисали смо људску природу полазећи од различитих филозофских становишта. На ову филозофску секцију може доћи сваки ученик наше школе јер поред ученика који слушају овај предмет, разговорима се могу придружити и наши млађи ученици.

Поред ученика Зрењанинске гимназије, чести учесници ове мисаоне шетње су и чланови планинарских друштава из Новог Сада и Зрењанина. Локалитети које шетајући походимо

део су фрушкогорских стаза средњих дужина, те се, лаганим ходом, у добром друштву, петнаестак километара ни не осете. Основни смисао идеје филозофских шетњи јесте развитак способности изношења мишљења. Сваки одговор је прихватљив и тачан уколико је заснован на аргументима. Спознавање новог, самоспознаја, развитак критичких способности аргументованог мишљења и квалитетно проведено време су основне одлике ове занимљиве и надахнуће другачије секције.

Јована Кењић III-2

OBELEŽEN SVETSKI DAN POEZIJE

Na Svetski dan poezije, 21. marta, u prostorijama Kulturnog centra, održano je veče poezije. Događaj je organizovan u okviru aktivnosti Kulturnog kluba "Kružok", čiji su osnivači učenice odeljenja III-3 – Nina Antić, Olga Dragaš i Tijana Šakić. Ovom prilikom, petnaestsak mladih pesnika našeg grada prikazalo je svoje stvaralaštvo i čulo svoje vršnjake pesnike. Mnogim učesnicima to je bio premijerni nastup, te je veče imalo posebnu vrednost i značaj. Kulturni klub "Kružok" osmišljen je upravo sa idejom da mladi istupe na scenu u našoj zajednici, osmele se i podrže jedni druge u daljem stvaranju.

Učenica III-2 Aleksandra Đuričin o ovom događaju kaže: "Veče poezije koje smo održali zajedno sa profesorkom

Natalijom Ludoški se, verujem, svima dopalo. Kao mladi kreativni ljudi, važno je da delimo naše stvaralaštvo jedni sa drugima, kao i da prihvatamo međusobne kritike, bile one pozitivne ili negativne – i baš tako je i bilo. Atmosfera je bila super, nekako smo svi postali okupirani samo poezijom i ničim više; osetila se zajednička ogromna ljubav prema onome što stvaramo i što drugi stvaraju. Posebno mi se svidela međusobna podrška, kojom smo, naposljetku, inspirisali i one ljude koji su samo došli da slušaju i uživaju, da pročitaju nešto svoje i podele sa nama deo svojih misli. Za kraj, mislim da su ovakva kulturna dešavanja od velikog značaja za kreativne adolescente, pogotovo kod nas, jer se izuzetni talenti kriju u mnogima, a ne mogu nigde da ih ispolje i zato se nadam da ovo nije bilo prvo i poslednje okupljanje mladih pisaca."

Danka Živkov III-10

Vuk Vujčin IV-2

JAVNI ČAS: CARPE DIEM

Profesorice filozofije Aleksandra Maksić i Gordana Dunai, zajedno sa svojim učenicima, održale su 4. marta javni čas u Narodnom muzeju Zrenjanina. U duhu izložbe „Merak mi je“, Una Pejić (II-6), Anastasija Vanja Romanov (III-2), Dragana Milenković i Aleksandar Radanov (III-6), pripremili su besede na temu latinske izreke Carpe diem (iskoristi dan), i dali svoje tumačenje čuvene maksime starorimskog pesnika Horacija. Događaj je upotpunjen muzičkim nastupom učenika IV2 Anastasije Ilijev, Alekse Torbice i Mihajla Cvejića, koji su izveli pesmu „Zemlja“ grupe Ekatarina Velika.

Nakon izuzetno uspelog nastupa, Anastasija Vanja podelila je svoje utiske sa ovog časa: „Pre svega bih se zahvalila svojoj profesorki filozofije Aleksandri Maksić, što me je motivisala da učestvujem u ovome i što mi je bila velika podrška. Javni časovi koji uključuju besede, dobar su podsticaj i vežba za razvijanje scenskog izražavanja, samopouzdanja i bogaćenje duha. Bilo mi je veliko zadovoljstvo da čujem i od ostalih učesnika, njihovo viđenje ove teme i smatram da, ako nešto želimo da ostvarimo u životu, uspećemo, samo ako se dovoljno potrudimo i verujemo.“

Vuk Vujčin IV-2

вечним животом и откривајући његове тајне.

Сматрам да не треба полагати превише поверења у будућност, већ користити своје време тако што ћемо рационално располагати њиме и самим тим утицати на предстојеће догађаје у сопственим животима. Неговањем духа, постиже се спокојство, природно достојанство и развија се култ поштовања свога времена. Такође и савремени изрази, попут Хорацијевог, позивају на активан однос према сопственом времену и животу, препознајући природу добра.

Како свој живот учинити изванредним?! Мој избор је - Путовањима!

Мој искоришћен дан био би дан проведен у путовању, бележећи мудрости народа с којима бих долазила у контакт. Била бих врло предана, водећи рачуна о свом духовном богатству и константно радећи на себи, као што је, давно, поручио Марко Аурелије:

„Поразно је кад у животу појединца пре клоне дух него тело.“

Саткала бих своју свеску белешки, да ме с времена на време подсети да своје врлине продубим, а да мане отклоним, баш као што је за себе белешку са путовања учинио и он. Једини филозоф међу царевима и једини цар међу филозофима - Марко Аурелије, император, поклоник учења и владалац са дубоким разумевањем света око себе.

Тако је и себе учинио бољим, али и друштво у свом царству.

„Поседујемо моћ над својим мислима, али не и над догађајима из спољњег света. Пронађите снагу у овоме, говорио је!“

Неговала бих умереност у животу, била бих противник претеривања, те би ми ове белешке служиле да се никад не осилим, да не будем бахата, да не радим само у личну корист, него у корист општег и заједничког добра. Воља, и то добра воља, нека влада нашим делима, у складу са законима разума!

Испуњен дан је онај, у коме истрајавам у својим замислима, у коме сам мотивисана и своју позитивну енергију усмеравам и каналишем ка својим најближима, примерено опрезна, никако неодлучна.

Можда немам моћ овог цара, али могу послушати његову мисао:

„Загледај се у душе мудрих људи и труди се да видиш каквим стварима они теже, а какве избегавају“

и на тај начин оплемени своју личност и мотивисати своје окружење да ради на себи. Кад су темељи једног друштва јаки – морална, етичка и естетска надоградња иде у правом смеру, а као кровну целину можемо добити друштво базирано на истинским демократским, хришћанским вредностима, несаломивог карактера.

Carpe diem је мој дан у коме радим на себи, свесна себе и својих могућности, негујући своје врлине.

Анастасија Вања Романов III-2

CARPE DIEM!

Заинтригирана стихом Квинта Хорација Флака, највећег римског песника, сазнадох да најприближније значење гноми Carpe diem! чува пословица: Што можеш данас, не остављај за сутра. И други народи имају сличне пословице, а изреке приближног садржаја бележе се и пре Хорација. Сетимо се „Епа о Гилгамешу“ који открива истину о животу, пролазности и крхкости, трагајући за

НАШИ СТРАНЦИ

Femja Restorf Olsen s Farskih Ostrva i Nikolo Vakaro iz Italije, učenici koji su došli u Zrenjaninsku gimnaziju preko programa razmene AFS Interkultura, podelili su sa redakcijom školskog lista "Put" svoje viđenje života u našoj sredini, utiske o nama, i sećanja koja će poneti iz naše zemlje.

Kako ste odabrani za razmenu?

Femja: Još u osnovnoj školi čula sam za organizaciju AFS (Interkultura), koja omogućava đacima na razmeni da putuju širom sveta. Ponudili su mi više opcija, odnosno, više stipendija za sticanje mogućnost da upoznam kulture drugih zemalja. Takođe, drugi su mi pričali o svojim iskustvima, što me je izuzetno zainteresovalo. S obzirom da su me roditelji podržali i da je ovo pravi trenutak zbog mojih godina, aplicirala sam i srećom, prihvatili su moj zahtev!

Nikolo: Imao sam želju da napustim Siciliju i osetim novu realnost. Čuo sam za AFS od italijanskog ambasadora u Britaniji, mog prijatelja. Rekao sam roditeljima za moju veliku želju, i oni su se složili, a zatim sam aplicirao za stipendiju i ovaj program koji šalje đake svuda po svetu.

Kako ste se našli baš u Zrenjaninu?

Femja: Prilično kasno sam se prijavila za razmenu učenika, jer sam se mnogo dvoumila. U tom momentu, preostali su samo Egipat, Ekvador i Srbija. Prva stvar koju sam čula o Srbiji je da su ljudi veoma otvorenog uma, ali i srca. Odmah sam znala da je upravo to mesto za mene. Što se tiče grada, slučajno je ispio Zrenjanin, jer se grad bira s obzirom na to gde su porodice koje volontiraju za ugošćavanje đaka na razmeni. Iskreno, osećam da je Zrenjanin bio kao stvoren za mene.

Nikolo: Morao sam da napravim listu želja zemalja u kojima bih najviše voleo da provedem godinu razmene. Srbija je bila četvrta na mojoj listi. Nedugo zatim, primio sam email u kome je pisalo da postoji slobodno mesto za mene u Srbiji. Ne biramo u kom gradu ćemo završiti, ipak bio sam veoma uzbuđen kada sam saznao da ću biti kod porodice u Zrenjaninu, gradu koji je manji od mog rodnog grada na Siciliji. Bio sam spreman za nepoznato.

Kakvi su vaši utisci o Srbiji?

Femja: U početku skoro ništa nisam znala o Srbiji. Ono što je veoma poučno i zanimljivo je to što je sve potpuno drugačije od onog na šta sam kod kuće navikla. Moram da kažem da je jedan pravi kulturni šok bio za mene to što ljudi često pričaju tako glas-

no da sam se nekad pitala da li pričaju ili viču. No, nešto što sam primetila od početka jeste upravo ta velikodušnost Srba. Takođe, kako biste vi rekli "merak", odnosno vaš opušten način življenja je definitivno ono što odmah pada u oči – uvek će se pronaći vremena za kafu i odmor.

Nikolo: Srbija je generalno veoma zanimljiva. Svuda si okružen mogućnostima i mogu reći da su Srbi "dobro društvo". Zajednica je jako obazriva i stvarno svi brinu i žele da pomognu kad god mogu. Dobra saradnja sa ljudima daje utisak sigurnog okruženja.

Sa kojim saznanjima i novim iskustvima ćete se vratiti kući iz naše zemlje?

Femja: U početku sam morala da se naviknem na poljupce i zagrljaje pri pozdravljanju, ali to je divan običaj koji ću poneti sa sobom nazad. Srpska hrana... uf, sigurno će nedostajati... burek, sarma, ćevapi, plazma, pavlaka, prosto ih je nemoguće nabrojati – doneću kući recepte da ljudi probaju srpske specijalitete!

Nikolo: Direktan, pošten i iskren vid komunikacije;

to je nešto što sam naučio u Srbiji. Takođe, divnu osobinu – pomagati drugima i kada ne traže pomoć, ili bez nekog specifičnog razloga i nagrade. Primetio sam još jednu prednost ovog društva, a to je neizražena briga za materijalnim stvarima.

Da li biste se ponovo vratili u Srbiju, odnosno u Zrenjanin?

Femja: DA! Za deset meseci koje sam ovde provela stvarno sam izgradila di-

van život; prosto ne verujem da mogu samo otići, a da se opet ne vratim. Nedostajace mi divni ljudi, ali ću sigurno celog života ostati u kontaktu sa Srbijom. Ovo mesto, na neki način, sada je deo mene...

Nikolo: Da. Sigurno ću opet obići Srbiju i Zrenjanin, tu je bio moj dom skoro godinu dana. To je i uvek će biti deo mene, deo čiji razvitak želim da pratim.

Da li je Srbija vaš predlog za druge ljude?

Femja: Definitivno! To će biti jedna od prvih stvari koje želim da uradim kada stignem kući, naročito jer sam prva osoba sa Farskih Ostrva na razmeni u Srbiji. S puno optimizma se nadam da će mnogi biti inspirisano da dođu u Srbiju.

Nikolo: Predložio bih Srbiju svima koji žele da iskuse drugaciju realnost, za one kojima materijalno nije nužni deo života i za one koji žele da upoznaju i grade nove odnose sa ljudima.

Una Antonović IV-2

САВРЕМЕНО ЧИТАЊЕ ПОЕЗИЈЕ ВАСКА ПОПЕ

Првонаграђени рад на конкурс Друштва за српски језик и књижевност за најбољи писмени задатак у Републици Србији - Милица Геџин IV-5

Замислите да вам неко каже да сте кактус. Можете бити маховина, или коњ, а можда и столица. Па шта ако и знате да никад нећете почивати на смиреним рукама дрвећа, да нећете рзати док вас развлаче на четири стране света или да нећете вечно стајати на ногама? Питате се зашто бисте онда бар пола сата овог двадесет првог века провели замишљајући да сте неки предмет. Можда вам је неко поставио загонетку коју можете решити само ако се изместите из своје удобне фотеље и упловите, скочите, винете се у неку другу перспективу, не поштујући тачке нити запете овог света.

Човек је седећи у прабини, некада, пре много времена, покушавао да објасни све што није он, неком другом верзијом себе, нечим другим веома сличним. И навикао је да себе виђа у појавама од којих му је живот зависио. Видео је човека у ветру и грму, осећао је дух у дрвету или трави. Стварао је симболе и памтио невидљиве, али нераскидиве споне које су га причвршћивале за природу и корене и нудиле му решења загонетки и невоља које су му се испречавале на путу.

И данас је човек, када чује бесни нож у грлу, везан за симболе, за сликовне представе и осећаје који му се приказују различитим бојама – служе му да нађе почетак канапа и одмота врзино клупко које му се нашло у рукама на његовом путовању. Шта да ради човек који не зна зашто је кактус, који никада на свету ништа себи није представио 16 сликом кактуса? И зашто се, тако одједном, пред њим нашло клупко канапа обојеног само наизглед препознатљивим бојама; зашто се пред њим није нашла прегршт уобичајених симбола? Човеку-кактусу учини се да губи везу са овим светом. Његове руке постају дим. Већ у следећем тренутку био је сигуран да лебди, лебди у безграничном простору поседујући неуобичајену свевременску снагу. Не зна да ли у том тренутку користи разум, али вероватно је да може стићи где год пожели. И бивајући уверенији да је постао кактус, он излази из зеленог тела и лишава се окрутног трња, бар на кратко.

Свраћа до Питије. Она остаје нема на његов долазак јер нема никакву загонетку за њега.

Клупко се већ нашло пред њим. Одлази у пустињу мислећи да ће тамо наћи своје корене. Напоследку, окреће се свему што је у њему постојало и што је до сада чинило његово путовање, његов живот. Чини се да се суочава са својим лошим странама, које му се наједном сасвим јасно указују. Постаје свестан трновитог оклопа који је, баш попут кактуса, обукао на себе. Освешћује оно што га суштински од овог света дели. Такав наставља даље и бесомучно разочаран сагледава бесмисао своје егзистенције, сивило ефемерности и зрнолику структуру људског домаћаја. Међутим, не примећује да је за све време свог лебдења и даље на истом путу. Одмотава клупко. Скида кору са себе, слој по слој. Оголиће себе док не стигне до своје сржи. И не брине да ли је срж ломљива; не брине да ли ће, када се левитација заврши а он падне, можда изгубити прилику да игра.

Зашто му је дат баш епитет кактуса? Могао је бити и столица, и белутак. Сведеност ослушкивања громогласних таласа живота у којима се налази милион капи, милион појмова, само помоћу неколико симбола? Није ни чудо што вам је живот зазвучао бесмислено. Придавање значаја неком кактусу или тањиру, скретање пажње са човека, и поновно проналажење самога себе у обичном предмету, представља завидну шетњу преко моста који нас спаја са ирационалним, 17 којим смо и те како проткани. Могућност да ставимо своје очи на наслон столице или да ваздуху створимо руке, дозвољава нам да се удаљимо из монотоне садашњице, строге у својој неукусној лагодности и ослушнемо таласе реке, коју наш пут премешћује. Пробајте! Проведите мало времена размишљајући да још нешто сем нас осећа или мисли, љуби, жели, ишчекује, говори! Иако неће заиста проговорити, та беживотна стварчица, слика или реч, без икаквог духа, може пак оплеменили ваш дух, може осветлити замрачене пределе ваше суштине. Може вам показати одакле да разматавате клупко или како да загребете кору дрвета чијим стаблом вековима циркулише истина.

МИЛИЦА ГЕЦИН УЧЕСНИК ЛИНГВИСТИЧКЕ РАДИОНИЦЕ У ТРШИЋУ

Недавно отворени Научно-образовно-културни центар „Вук Караџић“ у Тршићу организовао је крајем јула радионице лингвистике за све заинтересоване за српски језик и језичку културу. Прве радионице у центру организоване су 2018. године, а центар је основан у циљу неговања и популарисања српског језика и културе.

Ученица Милица Гецин 4-5 једина је Зрењанинка учесница тршићких радионица у јулу 2021. године. Полазници су долазили из свих крајева Србије, Републике Српске и Црне Горе. За конкурс је чула од своје професорке Саше Домазетовић.

Милица преноси утиске: „Бораваку Вуковом Тршићу трајао је две недеље - време је било подељено на оно предвиђено за рад и на слободно време које смо углавном проводили у шетњама и истражујући околину Тршића. Задивљујуће је боравити у месту у ком је све посвећено очувању српског језика, културе и идентитета – од научног центра, па све до краја шеталишта, до последње у низу табле са Вуковим пословицама. Радни део обухватао је предавања из различитих области лингвистике, док смо на радионицама

били подељени у групе – ја сам се бавила фразеологијом. Ахилова пета, Танталове муке, или исправљати криву Дрину, само су неки од фразеологизама којима смо се на радионицама бавили, а који представљају грађу за наш научни рад. Предавања и радионице су спроводили професори са Института за српски језик САНУ. Научни радови остају нама и нашим менторима домаћи задатак, а претендују да се нађу у годишњем издању Зборника радова (полазника НОКЦ „Вук Караџић“) „Млади и србистика“. Предавања су изнедрила изненађујуће много занимљивих чињеница,

као и много могућности за истраживања у оквиру лингвистике. Проширила сам своја знања о језичкој култури, утицају језика на мишљење, о дијалектима и жаргону, а понешто и о јавном наступу. Потврдила сам оно што сам претпостављала – мишљење не може без језика! Сразмерно томе колико су предавања и истраживања била захтевна, у толикој мери су и дружење са људима из различитих крајева и разговор са говорницима различитих дијалеката српског језика били драгоцене искуство.“

Проф. Саша Домазетовић

ČOVEK – SLOBODNO BIĆE ILI ROB VREMENA?

„In order to elucidate especially and most clearly the origination of this error (...) let us imagine a man who, while standing on the street, would say to himself:

“It is six o’clock in the evening, the working day is over. Now I can go for a walk, or I can go to the club; I can also climb up the tower to see the sunset; I can go to the theater; I can visit this friend or that one; indeed, I also can run out of the gate, into the wide world, and never return. All of this is strictly up to me, in this I have complete freedom. But still I shall do none of these things now, but with just as free a will I shall go home to my wife”.

This is exactly as if water spoke to itself: “I can make high waves (yes! in the sea during a storm), I can rush down hill (yes! in the river bed), I can plunge down foaming and gushing (yes! in the waterfall), I can rise freely as a stream of water into the air (yes! in the fountain), I can, finally boil away and disappear (yes! at a certain temperature); but I am doing none of these things now, and am voluntarily remaining quiet and clear water in the reflecting pond.”

In the citation above, Arthur Schopenhauer gives an everyday example of man’s perception of free will and his (un)willingness to exercise that freedom. In this essay, I will delve into Schopenhauer’s words, discuss the role of free will in modern society, and make clear my position on the topic.

Often, in debates about freedom of choice, you can hear words such as “We are free. I could buy a plane ticket and fly to an isolated place in Siberia right now if I wanted to”. In the above mentioned quote, Schopenhauer asks the question – are we truly free? Will we really, actually ever do whatever we say that we theoretically could?

The hypothetical man in Schopenhauer’s quote presents an allegorical description of

the human race - it is inevitable to notice that our day to day actions are largely deterministic in nature. Think of any person’s average workday; with enough statistical parameters, it is possible to very accurately predict, even pinpoint your most likely actions. Yes, the human race is undoubtedly accustomed to living as servants of routine, but this begs another question – why do we subject ourselves to this? The answer lies in humanity’s observation and manipulation of time. Does a predatory owl stalking its prey in the lush rainforest know that tonight is a Wednesday? The crescent moon illuminates the night for all living things, but we are the only beings that find it necessary to note that the magnificent sunrise that follows it occurs at exactly 5:48.

On the international scale, it could be argued that time is relative, in a sense – as you move towards the eastern side of the map, you will eventually stop, look around and notice a sudden lack of stopwatches, as well as a culture where asking for the time is rare, even frowned upon. Still, you’ll find that even these societies are mostly comprised of people coming back from their 9-5 job to watch their favourite primetime television series.

Simply put, this is all dictated by social theory - the relationships between classes in the economy require us to think, work, and act in hours and weeks. These are shackles that we are hardly able to remove ourselves from, if we intend to be a productive member of society, but we can at least try and alleviate some of the weight holding us down.

We all have, at least theoretically, the ability to become a foaming and gushing waterfall, but we don’t show it too often; indeed, if we look at a select sample of weekends, they begin to mold themselves into the same night, with people from slightly different walks of life and slightly different small talk.

Indeed, our willingness to succumb to rules, boundaries and constraints can offer for such a pessimistic, hermetic way to describe (the lack of) free will, and compare man to a instinctively driven animal or programmed machine, but there is, in fact, something that sets us apart.

Art. The power to think up of something original, and create it, is what really stops life from being described as monotonous. I believe our minds can never be slaves to time as long as we partake in the creation and enjoyment of various art forms. In the same way we can describe humanity as being limited by the borders of time, we can say art transcends it. If man is a small body of water, quietly sitting within a dam, then art is the source of the river that ultimately floods the dam and carries him downstream – it has been there for years upon years, providing unparalleled force, carrying everything and anything caught in its wake to another place, vivid, colourful and far, far beyond the monochrome walls of our hourly routines.

Likewise, the ability to think is characteristic to humanity, and it is, alongside art, what ultimately refutes the argument that life is predictable. Our capability to engage in conversation with long-deceased philosophers, to gaze at the night sky and wonder if the stars stare back, to find patterns in nature and meaning in words, is what indubitably singles out the human race from other living beings, or any manner of artificial intelligence yet discovered.

Art and thought enable us to truly believe that freedom of will is not an illusion. Sure, there are only 26 letters in the English alphabet, and we could certainly find any Shakespeare's book in a theoretical, infinite Library of Babel, but it takes a human to make sense of those words, in the same vein that it takes a musician to turn notes into art, or a painter to give meaning to strokes of a pencil. If we didn't have free will, there would be no art or philosophical thought, which is paradoxical to say, in the context of our existence. We are free to think and free to create; thus, I conclude that we are, in fact, free of will.

Vuk Vujčin IV-2

ZA PUT GOVORI PROFESOR ENDRE DOROGI

Za aktuelni broj školskog lista razgovarali smo s jednim od omiljenih naših profesora, profesorom geografije Endreom Dorogijem.

U Zrenjaninskoj gimnaziji ste više od 30 godina. Koliko se ova ustanova promenila za to vreme?

Prvog oktobra će biti 34 godine kako radim u Gimnaziji - 1987. sam počeo da se bavim pedagoškim radom, a 1988. sam počeo da radim u ovoj školi. Sve se promenilo. Ne smem da se podsećam tih najranijih dana; tada je sve bilo nekako lepše. Sistem je sjajno funkcionisao, imali smo dobre uslove za život, i što je najvažnije, postojao je osećaj da istinski upravljaš nečim u školi kao profesor, i neki osećaj stvarnog ambijenta poštovanja; poštovanja svih učenika i roditelja prema profesoru, kao i uzajamno poštovanje profesora prema trudu učenika.

Kakvi su bili učenici nekad, a kakvi su danas? Da li postoje razlike u njihovom odnosu prema radu?

Odnos učenika prema radu je bio daleko bolji, ne zato što su bili pametniji ili vredniji, već je stanje u društvu bilo takvo. Svi su radili tražeći znanje po knjigama, istraživali su i ulagali su trud, nove tehnologije još nisu dospele u svakodnevnu upotrebu, ali ono što bih najviše istakao – postojalo je izraženo kritičko mišljenje. Učenici su ranije preispitivali sve podatke i nisu uzimali zdravo za gotovo sve što čuju. Postojalo je poverenje u nauku, u naučnike i u potragu za istinom. Jednostavno, vršila se selekcija informacija i tražila se ona pouzdana i prava informacija, a ne samo brz sadržaj koji hvata pažnju.

Šta Vam je bio prvi „posao iz snova“? Da li se to promenilo u srednjoj školi?

Kao dečak, tada je bilo vrlo malo informacija, nije bilo puno dostupnih novina, ali počela je priča o prvim svemirskim letovima – Gagarin, misija Apollo, i čitav razvoj tehnologije. Ubrzo posle, svaki put kada sam se pojavio u selu, rodbina je govorila „Eno, stigao kosmonaut!“. U nekim najranijim danima, to mi je bila najveća želja. Dalje, u srednjoj školi, u tadašnjem desetom razredu, shvatio sam da to nije za mene, i da imam nekakvu strast ka istraživanju. Sećam se jednog pismenog zadatka iz mađarskog jezika kada smo dobili zadatak da napišemo šta želimo da budemo u životu. Za razliku od ostalih, koji su napisali jednu idealizovanu budućnost i jedno zanimanje, ja sam naveo pet-šest: paleontolog, astronom, arheolog, i tako dalje, i profesorka je to nagradila ocenom 2-. Kada je vratila pismeni, sve je bilo crveno, puno gramatičkih grešaka; zatim je podrugljivo zatražila da pročitam svoj rad, što sam odbio. Imao sam utisak da niko nije uspeo da shvati tu ambiciju i ljubav prema saznanju.

Za koje naučno polje gajite veliku naklonost, iako možda nije povezano sa geografijom?

Oduvek sam se zanimao za fiziku, posebno u oblastima kvantne i teorijske fizike. Ponekad pogledamo sve ove gradove, tvrđave i velelepne spomenike, a da i ne pomislimo da će za četiri milijarde godina svemir nestati i sve će se to stopiti u ništavilo. Onda su tu i teme multiverzuma, paralelnih svetova, toka vremena... Kada se upustim u razgovor sa učenicima na ove teme, i neko me neminovno upita „da li postojanje multiverzuma znači da sve što možemo da zamislimo zaista i postoji negde?“, odgovorim im da – ako zakoni fizike to ne zabranjuju, onda, iako nešto ne možemo reći sa sigurnošću, isto tako ne možemo to ni otpisati.

Imate li neke muzičke predloge – šta slušate u slobodno vreme?

Rekao bih za sebe da sam malo, pa, konzervativniji po tom pitanju. Kod mene se i danas slušaju Doorsi, Stonesi i ostale slavne grupe sa kraja prošlog veka. Ipak, ako bih morao da istaknem jednog domaćeg, nazovi narodnog, izvođača, to bi bio Toma Zdravković. Cenim što su njegovi tekstovi iskreni – stičem utisak da kod njega nema laži i komercijalizovanih izmišljenih priča, već je sve što je opevao zaista i proživio.

Poznato je da imate strast prema fudbalu – kakvi su Vam bili utisci sa utakmice gde ste gledali svoj omiljeni klub?

Morao sam da ćutim, na stadionu Partizana, jer su u kraju navijača Partizana bila samo nas dvojica koji su navijali za Mančester Junajted. Morao sam da ćutim. Kada je Junajted dao gol, gledali smo u stranu, zviždali, potajno se rukovali, ali morali smo da ćutimo. Zajedno sa mnom na utakmicu otišli su profesori Micov i Tankosić, i sproveli su nas kroz atmosferu stadiona. Nailazili smo i na bande, organizovane navijačke grupe, i nije nam svejedno – sreća nismo bili u dresovima Mančester, već smo išli u šetnju po stadionu, recimo, turistički. Bilo je krajnje interesantno iskustvo, posebno zato što dvadeset-trideset godina nisam iskusio taj ambijent – još otkada je Proleter igrao u Prvoj ligi SFRJ i savladao Crvenu zvezdu 2:1 na Marakani.

Kako mislite da znanje iz geografije može da pomogne učenicima u daljem životu?

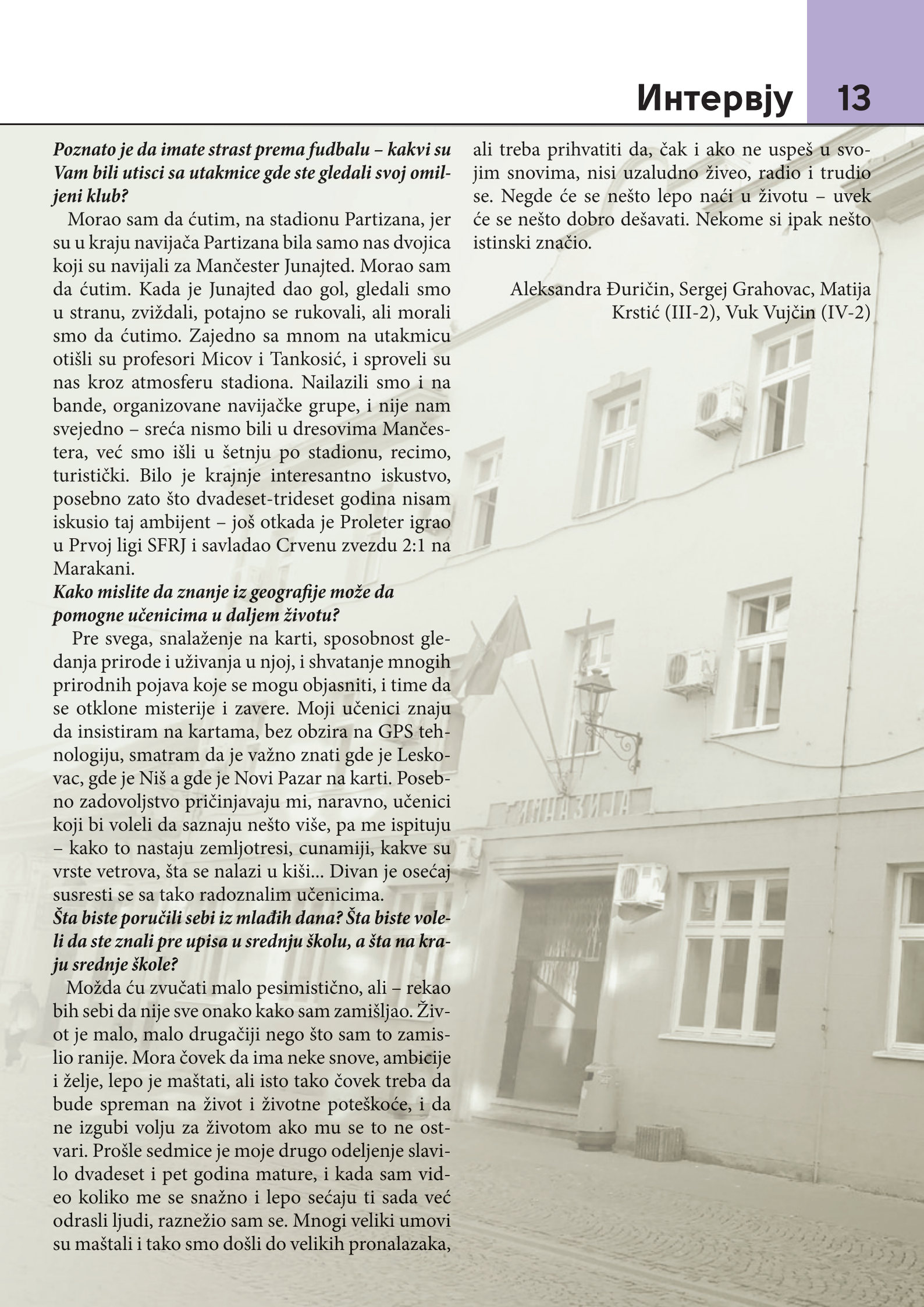
Pre svega, snalaženje na karti, sposobnost gledanja prirode i uživanja u njoj, i shvatanje mnogih prirodnih pojava koje se mogu objasniti, i time da se otklone misterije i zavere. Moji učenici znaju da insistiram na kartama, bez obzira na GPS tehnologiju, smatram da je važno znati gde je Leskovac, gde je Niš a gde je Novi Pazar na karti. Posebno zadovoljstvo pričinjavaju mi, naravno, učenici koji bi voleli da saznaju nešto više, pa me ispituju – kako to nastaju zemljotresi, cunamiji, kakve su vrste vetrova, šta se nalazi u kiši... Divan je osećaj susresti se sa tako radoznalim učenicima.

Šta biste poručili sebi iz mlađih dana? Šta biste voleli da ste znali pre upisa u srednju školu, a šta na kraju srednje škole?

Možda ću zvučati malo pesimistično, ali – rekao bih sebi da nije sve onako kako sam zamišljao. Život je malo, malo drugačiji nego što sam to zamislio ranije. Mora čovek da ima neke snove, ambicije i želje, lepo je maštati, ali isto tako čovek treba da bude spreman na život i životne poteškoće, i da ne izgubi volju za životom ako mu se to ne ostvari. Prošle sedmice je moje drugo odeljenje slavilo dvadeset i pet godina mature, i kada sam video koliko me se snažno i lepo sećaju ti sada već odrasli ljudi, raznežio sam se. Mnogi veliki umovi su maštali i tako smo došli do velikih pronalazaka,

ali treba prihvatiti da, čak i ako ne uspeš u svojim snovima, nisi uzaludno živeo, radio i trudio se. Negde će se nešto lepo naći u životu – uvek će se nešto dobro dešavati. Nekome si ipak nešto istinski značio.

Aleksandra Đuričin, Sergej Grahovac, Matija Krstić (III-2), Vuk Vujčin (IV-2)

КАВЕЗ

26. новембар 1XXX

Пре него што је постао писац А. Ш. био је гробар. Верни помагач свога оца, сањао је велике снове о постизању високих циљева. У тој омањој вароши, људи су волели његове приче, али без новца да изда иједну књигу А. Ш. је био беспомоћан. Једном му је била понуђена прилика, уз услов да се прикључи извесној странци коју он није ценио. И тако, А. Ш. никада није објавио књигу, али није ни престао да пише изванредне приче о упечатљивим догађајима из своје околине. Његова омиљена настала је 25. марта 1XXX године.

25. март 1XXX

Милован Радић седео је на поломљеној клупици крај гроба своје жене гледајући у сиромашни букет који је једва успео да набави; али у поређењу с јучерашњим, господин Радић се поносио овим. Носио је трошне панталоне умрљане кречом, брашном и прашином, подерану мајицу, а на глави излизан шешир. Дошао је у папучама јер је своје свечане ципеле морао да позајми сину који није имао друге. Читао је тихо молитву уживајући у мислима на своју, већ пет година, покојну жену. Марија, тако јој беше име, удала се из љубави. Њен отац, имућни индустријалац, то је строго бранио. „Шта имаш од њега?!“, често би говорио мислећи на своју репутацију. Ипак, Марија није слушала речи свога оца, нити се иједном покајала за свој бег с Радићем, њихов брак и сина. Након изненадне смрти свога оца, Марија се вратила кући и заједно с мужем наставила живот, све док се није тешко разболела. Иако без много пара, Милован је био спреман да све прода и уради да је спасе, помогне, али доктори су прогнозирали неминовну смрт за само месец дана. Њихов последњи коментар био је: „Само Бог сада може да је спасе.“

И тако, Марија Радић напустила је овај свет, а Милован, од тог дана, престао да верује у Бога. Међутим, након што је добио нови посао (поред ова два која сада ради) и син му се опоравио од богиња, поново је узео молитвеник у руке. Седећи и даље на клупи, господин Радић је иза себе чуо уједначене кораке, али се није окретао, већ је гледао силуету коју је правила смоква поред њега.

„Добар дан, Миловане“, чуо се женски, отмени глас.

Милован се збуни на непознат глас госпође иза, али када се окрете угледа госпођу Вискинс. Лаура Вискинс, рођена сестра покојне Марије, носила је високе кожне чизме, бунду са зечјим вештачким крзном и гломазни пролећни шешир с траком савијеном у машну.

„Ох, добар дан, госпођо Вискинс“. Пришла је и пруживши руку села до њега, на део најмање поломљен, уз скрвчено лице које је изражавало негодовање због седања на тако прљаво место. Она му се ипак уиграно насмеши осмехом резервисаним за сваког познаника уз:

„Дуго је прошло.“

„Пет година и два месеца од кад сам Вас последњи пут видео.“

Лаура је била жена угледног немачког адвоката. Удала се док јој је отац још увек био имућан, само с једним циљем – да побегне од њега. И била је срећна неко време, али након очеве изненадне смрти, осетила је да се и њен однос с мужем мења и њихов брак постао је,

временом, једноличан.

„Како сте? Откуд Ви?“, наставио је Радић.

„Дошла сам да посетим сестру“, вешто је слагала Лаура. Иако је волела своју сестру, била је атеиста и плашила се смрти толико да ни гробове није могла да гледа.

„Како Вам иде?“

„Гура се некако“, насмеши се Радић.

У том тренутку Лаура је схватила да јој нема излаза и да је прави разлог за њен долазак угушен његовом реченицом, одевном комбинацијом и стањем сестриног гроба.

„Како сте Ви? Како Вам је муж?“

Лаура погну главу, али задржа осмех.

„Сјајно. Веома смо срећни.“

Поново је вешто успела да слаже, потискујући призоре флаше с алкохолом у руци свога мужа, отиске црвених кармина на његовој кошуљи и чињеницу да више и не спавају у истом кревету. Жудела је да изађе из златног кавеза, али сада, помирила се с тим да нема живог бића које би могло да јој понуди спас. И зато је одлучила да прећути Миловану све.

„Како је Аљоша?“

„Фино. Има пробу за рецитаторско такмичење“, рече поносно Радић.

„Баш ми је драго. Дуго га нисам видела.“

„Доста је порастао, замомчио се, ускоро завршава школу.“

„И шта ће даље?“

„Нажалост, ту завршава пут. Немамо новца за даље школовање, а сви фондови за стипендију ограничени су ... додељују их ученицима с бољом финансијском ситуацијом.“

„Штета, а добар је ученик колико се сећам.“

„Јесте. И успешан пијаниста.“

Лаури би драго. Своје дете изгубила је на порођају и од тада је осетљива на ове теме. Пожеле да предложи да га она и муж школују, али се заустави када схвати да муж то можда и не прихвати. Хладни ветар задува и небо се намрачи. Њих двоје почеше причу о геополитици, економији, пољопривреди... и завршише на теми живота.

„Реци ми, Миловане, како издржаваш, сам, све ово? Лоше финансије, пропао систем власти, неправду, ограничења, корупцију, смрт жене, подизање јединца.“

„Госпођо Вискинс, могу ли Вам одати једну тајну?“

„Прилично сам сигурна да их све знам“, нашали се Лаура.

„Али хајде, слушам.“

Небо се отвори и Милован намириса кишу.

„Сви ми, на крају, само одемо... нестанемо. Зашто не бисмо ово мало времена на свету искористили најбоље што можемо са свим што нам је дато?“

„Али, Миловане, каквих светлих тачака имамо ти и ја?“

„И даље смо ту. Имам здраво дете, хлеб на столу и цвеће које доносим љубави свог живота сваки дан. Зар није то довољно за срећу?“

Хладан ветар задува и скиде Лаури шешир бацајући га у благо. Киша поче падати, али она не оде по шешир, већ остаде ту, на прљавој клупи, мислећи о свом животу, о свету, о деци, и на крају, о Радићевим речима.

Elena Cvetković IV-5

Katarina Kerteši III-1

SVEDOK VEČNOJ BORBI

Da li je u pitanju
 Mamurno jutro
 Posle teške večeri
 Natrpane uzbuđljivim usklikima
 Ili je to sve deo
 Buđenja iz glomazne usnulosti
 Prikačene tamo negde
 Pri rođenju?
 Nije li od životnog značaja
 Radoznalost i želja za uvidom
 U tajnu, neraskidivu vezu
 Između Meseca i Sunca?
 Zanima li i vas
 Šta se dešava kada
 Vedro obasjano nebo preobradi
 Snažna pojava i veličina potpunog
 Golog vladara Noći?
 Tok zbivanja može biti i
 Svojevoljan, isprepletan, naopak,
 Ne dajući ono malo spokoja.
 Da li da postavim još koje pitanje?
 Gledam u zvezde i od njih zatražim odgovor?
 Ne, ne vraćam se rado u prošlost.
 Kopanje je uzaludno, a dna tu nema.
 Preostaje mi da iskreno saosećam,
 Povremeno krajičkom oka gledam u pravcu svoda,
 Međutim ostanem samo svedok večnoj borbi
 Na pozadini plave beskonačnosti.

Andelija Dimić II-5

Лана Лончарски III-2

1.

Јер у заносу ветра хладног
 и са капима кише оштре
 под небеским сводом тамним
 човек, остаје сам.
 И обасјан ужареним сунцем врелим
 под звездом што сија сјајно
 под стаблом високим, окорелим
 човек исто, остаје сам.
 И грана крхка што под истим ветром пуца
 и маслчак што га ветар тај из корена чупа
 и оно што лети
 и што стоји
 оно што је ту
 и оно чега више нема
 сви они знају
 да човек на крају,
 остаје сам.

2.

Не волим да заборављам
 али често заборавим
 да удахнем свежа зрака
 хладнога јутра, студенога.
 Иначе не заборављам
 али често заборавим
 да поквасим бело лице
 још бељом водом,
 да кожа буде чиста
 и невина
 као што је некад раније била.
 Не заборављам, стварно
 али заборавим често
 да светли се небо,
 а тамна пада ноћ
 и да видим све онако
 како пре мене није
 видео нико.

Nataša Pajević I-2

Tijana Šakić III-3

PLUTON

Nema mesta za nas.
 Plavi se ogromna planeta u univerzumu, a za nas
 nema mesta.
 Mi smo najbistrije planinske reke preko kojih grade
 nebodere.
 Mi smo najsajnije sunce koje se od užarenog betona
 ne vidi.
 Neće da nas vidi.
 Čuje.
 Oseti.
 Lagani smo poput tananog vetra koji grli telo.
 Mi smo ona linija koja usamljeno boluje.
 Horizont događaja.
 Prag pred crnu rupu.
 Ni na nebu ni na zemlji,
 Nema mesta za nas.

Vuk Vujčin IV-2

DIVNA LJUBAVNA PESMA

i šušti i drhti i zviždi
 i serenadu u G-duru
 nam svira trska ispod kamena
 tog kamena koji je bio naša stanica
 u potrazi za nekim smislom
 ili malenim odmorom
 šakama upirem zastarelu konstrukciju mosta
 kao da je želim srušiti
 i oboriti da ga više nema
 dok gledam u nama bližu obalu
 ona sedi sklupčano i pevuši
 a pogled joj krivuda po dužini reke
 do one druge dalje obale naravno
 pošto ona voli daljine iako to ne priznaje

na drugoj obali lete varnice
 sve šljašti i puca
 došli su vesnici božića
 kao i svake godine u ovo vreme
 neki novi klinci bacaju petarde
 to je mnogo uznemirilo i potreslo
 jednog velikog belog psa
 pa je on prešao most
 i popunio prazninu između mene i nje
 ona ga je odmah pomazila
 pa sam i ja prošao rukom kroz tu čupavu glavu
 tu su nam se prsti susreli

na sve to oglasilo se i nebo
 besno što i ono nije učestvovalo
 nepoznata sila ukrala nam je poglede
 u isto vreme podigli smo glave
 više nisam čuo ni trsku ni pirotehniku
 sve se stopilo u zvuk našeg disanja
 i tu pored velikog medveda
 prošla je najsajjnija plava zvezda
 i dugo dugo je padala
 dah nam je stao
 i bili smo tako blizu

kad me je pitala
a šta si pozeleo

i mogu stvarno ovde završiti pesmu
 ili načičkati po koji kič opis
 i još neke slatke metafore
 i svi bi pomislili
 kako divna ljubavna pesma
 sigurno su imali istu želju
 zar ne
 izvini kupidone
 znam da si se potrudio
 ali izneverio sam te
 kosmos je te noći čuo samo šest reči

želim da živ dočekam novu godinu

Александра Ђуричин III-2

ПУТОВАЊЕ КРОЗ ЖИВОТ

не бој се
 живот и није толико страшан
 ако знаш шта треба да радиш
 и да не знаш, не бој се

крени полако
 пиши, воли
 пати, љуби
 буди сив
 жут
 црвен
 плав
 искористи све боје
 и сва осећања овог света
 и све ради
 полако
 нигде не журиш
 не јуре те небески целати
 и неће још дуго
 док год не будеш написао
 сву поезију твог света
 док год не обиђеш
 сваки кутак твог света
 док не спознаш свој свет
 јер га нико не може спознати
 уместо тебе
 нема праве финалне дестинације
 тражи, лутај
 док год не будеш задовољан

не одустај после
 првог пчелињег убода
 али радуј се меду
 радуј се мирису снега
 и свему чему желиш

и живи
 док се не потрошиш
 у зеленом
 љубичастом
 или белом
 док се не стопиш
 са свим својим бојама
 и постанеш једно
 са самим собом

UTICAJ MUZIKE NA ČOVEKA

Kada govorimo o muzici, veoma retko se susrećemo sa ravnodušnim ili negativnim doživljajima prema toj vrsti umetnosti. Intenzivnije razvijanje muzičkih kultura otpočelo je u antičkoj Grčkoj i Kini; te dve stare civilizacije su prve počele da razvijaju teorije kako muzika nije samo kratkoročan izvor zabave, već da može uticati na emotivne i kognitivne procese kod čoveka. Početkom dvadesetog veka, muzika se ubrzano širi, takođe, nastaje veliki broj novih muzičkih žanrova. Muzika se granala najviše u odnosu na sociološki i materijalni položaj umetnika. U tom periodu uspona i širenja muzike, ona se nije zadržala samo na umetnosti, već je stigla i do naučnih istraživanja, kada se u okviru psihologije razvila još jedna grana,

ljudi sa poteškoćama na polju mentalnog funkcionisanja. Muzika nam, takođe, može pomoći u trenucima kada nas zadese neprijatne situacije i misli; muziku možemo opisati i kao efikasan način za buđenje lepih emocija, stoga, dane kada smo lošije raspoloženi, uvek možemo popraviti omiljenom pesmom. Pored pozitivnog uticaja na emocije, neka prijatna melodija veoma često zna da ostvari pozitivan efekat na intelekt i stvaralaštvo. Muzika je, između ostalog, dobra i za pamćenje – kako mnogobrojna istraživanja pokazuju, učenje uz muziku je veoma dobra ideja. Pored ranije spomenutih individualnih načina za primenu muzike, važno je spomenuti da je njen uticaj veoma snažan i kada govorimo o socijalnim temama. Kroz istoriju su

muzikoterapija, koja je za cilj imala proučavanje uticaja muzike na psihi.

Muzika danas dobija neke nove obrise, postala je deo svakodnevice i dostupna je u svakom trenutku. Kao takva, podrazumeva nešto drugačije odgovore na pitanje „Zašto se muzika sluša?” Kako je s vremenom postajala sve lakše dostupna, ljudi su na muziku sve više gledali kao način da se izbegnu tišina i dosada, samim tim muzika, kao podsticaj emocija i pokretanja misli i duha, polako počinje da gubi na značaju. Pokazatelj toga je eskalacija stvaranja muzike koja nema umetničku vrednost. Naime, iako je u jednom delu obezvređen, uticaj muzike i te kako je prisutan i svako mu je podložan. Određene melodije mogu uticati na svakoga, ta teorija je potvrđena i na primerima u kojima muzika uspeva da utiče pozitivno na raspoloženje

ljudi pisali pesme i smišljali melodije koje će motivisati ljude. Tako su nastajali vojni marševi i mnoge pesme vezane za snaženje patriotizma.

U stanju nekakve zatočenosti, u kakvom se trenutno nalazimo, neophodno je da nađemo način da povratimo osećaj slobode i neograničenosti. Osećaj najbliži slobodi se veoma često krije u diskografiji omiljene grupe, tu sam ga barem ja našao. Svideo mi se koncept slobode shvatanja muzike, na primer, za isti tekst bi svaka osoba imala neko svoje tumačenje, tako da jedan tekst pruža priliku da svako stvori neke emocije na njegovoj bazi, a emocije, bazirane na tekstu, instrumentalna pratnja bi samo pojačala. Uz ovakvo shvatanje muzike, osećaj slobode nikada neće biti ugrožen!

Matija Krstić III-2

A "FOR AND AGAINST" ESSAY

IT IS IMPOSSIBLE TO ENJOY MUSIC WITHOUT UNDERSTANDING THE LYRICS

Music has been a vital part of mankind ever since the very beginning of the human race. In this essay, I will shed light on what makes music enjoyable, and whether lyrics really are a necessary aspect of it.

There is a variety of reasons as to why someone might only be able to enjoy music when it is accompanied by lyrics. Firstly, this kind of approach comes from a synthesis of two art forms: music and writing. Furthermore, lyrics can be used as a viable tool to amplify the message that the artist is trying to send to his audience. Another important fact to consider is that a wide variety of popular music contains lyrics. The lyrics of these songs are usually in a well-known language, whether that is the listener's native language, or a wide-spoken language such as English or Spanish. As we are more exposed to lyrical music, one may be more inclined to listen to it, mostly because it seems more natural. Therefore, some people might find it impossible to enjoy music without lyrics.

On the other hand, some people may argue that music can be enjoyed without understanding the lyrics.

There are two categories that need to be discussed: instrumental music, and music which has lyrics that we cannot quite grasp; whether that stems from not knowing the language or any other reason. When it comes to instrumental music, the reason is quite self-explanatory: people who enjoy instrumental music enjoy it solely for the musical aspect of it. As there are no lyrics, there is no literary input. However, if we do not understand the lyrics, the human voice simply becomes another instrument, which brings the argument back to pure instrumental music.

To conclude, music enjoyment boils down to personal preferences. I have personally never been able to experience profound emotions from listening to music without understanding the lyrics. This may have to do with the fact that I was not formally educated in music, and as such I was not as exposed to other options. In my opinion, great music and great lyrics create the best listening experience.

Хађа Марков IV-7

AN INFORMAL LETTER TO A FRIEND

Dear Milica,

To be perfectly frank, I'm writing you this letter as a form of escapism – my birthday vacation to New York is going horribly. At least I can finally understand why you complain about the air all the time, living in Belgrade and all. Speaking of, how's everything back there? Have you found your cat yet?

Currently, I'm eagerly waiting for a call from the Serbian Embassy, since it's the only thing preventing me from leaving this hellhole. Ever since I arrived, almost three weeks ago at this point, things have been consistently going downhill. What was supposed to be a ten-day sightseeing tour of New York, turned into what I like to call "the American nightmare". As soon as I set foot out of the airplane, I got pulled into an office by a couple of TSA agents, quickly questioned, released and then immediately informed they had somehow lost my luggage. But that wasn't the worst part, after waiting in the snow for over two hours, my cousin finally showed up to pick me up – in a 2003 Honda Civic with a broken

AC. His apartment was no better either, with thin walls, leaky pipes and black mold in almost every ceiling corner. He had moved to the US around five years prior, hoping to strike a Silicon Valley job and make it big, but ended up working a lousy office job in a bad NY neighborhood.

I was mostly aware of this, but with my luggage only arriving in four days, I was stuck clothesless and broke. Forget sightseeing, the farthest we've left our apartment was to "the best diner nearby", the only one that was close and had never been closed for a rat infestation.

Tragically, I "lost" my wallet as soon as my items arrived, I suspect I'd been pickpocketed by one of the neighbors though. With the whole Covid situation, the embassy is taking way longer than it usually would to get me some papers and finally allow me to get out of here.

I have to head off now, the stench in this apartment gets horrible after a while, but the air outside isn't much of an improvement either. Hope all is well in Serbia.

Greetings, R

Растко Поповић III-7

Jelena Bačo II-4

NAŠI, A IZUZETNI

S nekadašnjim učenicima naše škole, koji su još kao gimnazijalci iskazivali ogroman potencijal, Jovanom Todorović (maturirala 2016) i Andrejom Cvetićem (maturirao 2013), razgovarali smo o njihovim trenutnim akademskim dostignućima.

Čime se trenutno bavite? Kako biste opisali svoje zanimanje, a gde se nadate da ćete biti kroz, recimo, deset godina?

Jovana Todorović: Pre svega, istakla bih da me jako raduje mogućnost da opet na neki način budem deo „Puti“, iako sam sada u drugačijoj poziciji. S velikim zadovoljstvom mogu reći da sam trenutno zaposlena na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Novom Sadu kao istraživač. Na istoj instituciji pohađam i doktorske akademske studije. Radno mesto mi zaista pruža punu slobodu da se bavim onim što me zanima, da istražujem, da pišem naučne radove i učestvujem na domaćim i međunarodnim naučnim konferencijama. Primera radi, ovaj tekst i pišem u Pečuju, gde učestvujem na Iberoameričkim danima, a po povratku u Srbiju čeka me i početak organizacije ovogodišnjeg izdanja Međunarodnog festivala proze PROSEFESTA. U budućnosti bih svemu ovome želela da priključim i rad u nastavi, pošto sam nekoliko meseci provela radeći u prosveti i spoznala da i u tome izuzetno uživam.

Andrej Cvetić: Trenutno završavam prvu godinu doktorata iz političkih nauka na Trinity Koledžu u Dablinu (Trinity College Dublin). Bavim se političkom psihologijom sa fokusom na integraciju migranata, i religiju i politiku. Na koledžu, pored svog dokorskog istraživanja, radim kao asistent u nastavi i kao istraživački asistent svojoj mentorki na projektu o učešću u životu religijskih grupa i prihvatanju demokratskih normi. Za deset godina se nadam da ću biti na pragu da budem vanredni profesor (associate professor) političke psihologije.

Da li ste ovo znali već dok ste bili u srednjoj školi; kakvu je ulogu Zrenjaninska gimnazija imala prilikom odabira Vaše karijere?

Jovana Todorović: Već u prvom razredu srednje škole znala sam da želim da studiram književnost. U četvrtom razredu se kao opcija pojavio i Fakultet tehničkih nauka, ali sam od toga odustala jer duboko verujem da izuzetna mogu biti samo u onome što volim i što me ispunjava. Veliki uticaj na izbor mog poziva imala je prof. dr Natalija Ludoški, koja je odličan pedagog, izvanredan stručnjak, primer pravog intelektualca i svestrane eruditne osobe. Sva najvažnija znanja i veštine stekla sam od nje. Skoro sam joj odala tajnu da u svakom svom naučnom i kritičkom tekstu napišem defakto, jednu od njenih uzrečica, kao mali omaž uticaju koji je imala na mene kao proučavalac književnosti.

Andrej Cvetić: U srednjoj školi jesam bio zainteresovan za akademsku karijeru i interesovale su me društvene nauke kojima se sada bavim, ali nisam znao da ću na kraju završiti baveći se svojom sadašnjom oblašću. Škola u smislu školskog programa nije mi naročito pomogla, ali vannastavne aktivnosti u vezi sa školom jesu, tako su mi u odabiru fakulteta posebno značile pripreme za odlazak na Filozofsku olimpijadu, kao i odlasci u Petnicu.

Kakvo Vam je bilo studentsko doba – jeste li bili spremni za tu novu fazu života po završetku srednje škole, da li je bilo nekih većih izazova, prepreka; ili posebno dragocenih trenutaka i životnih lekcija?

Jovana Todorović: Najdragocenije lekcije stekla sam u Zrenjaninskoj gimnaziji, što me je suštinski dobro pripremio za sve što donosi studentsko doba. Meni je, iskreno, odlazak na studije teško pao zato što je podrazumevao odvajanje od roditelja, ali i od nekoliko dragih prijatelja pošto smo odlučili da studiramo u različitim gradovima. Ipak, sve brzo dođe na svoje mesto. Tokom studentskog doba ćete naučiti da funkcionišete sami, možda u zajednici kakva je studentski dom, spoznaćete puno toga o sebi, otkriti neka nova interesovanja i, možda, kao i ja, shvatiti da je srednjoškolsko doba ipak bilo divno.

Andrej Cvetić: Sumnjam da je iko spreman, jer je studiranje zaista puno nepredvidivih preokreta, tako da pripremu za osamostaljivanje tokom studiranja predstavlja celokupno predašnje iskustvo, svakako i srednja škola. Ne mogu da izdvojim posebne trenutke, ali celokupno iskustvo studiranja je važan korak jer omogućava uviđanje o sopstvenim kapacitetima, čega je važno biti svestan. Meni je studiranje pomoglo da izvežbam autorefleksivnost i iskreno sebi priznam, a potom i popravim neke načinjene propuste. **Koje biste savete dali trenutnim učenicima Zrenjaninske gimnazije? Šta biste voleli da ste znali u to vreme, šta je nešto o čemu smatrate da mladi treba više da razmišljaju, na čemu da rade; nasuprot tome, ima li neki neosnovani strah ili problem tinejdžera kojem treba pridavati manju važnost?**

Jovana Todorović: *Sapere aude!* Te dve reči treba da budu vodilja svakog gimnazijalca. Usudite se da mislite! Veoma je važno raditi na formiranju kritičkog mišljenja jer kritičko mišljenje je ono što mora biti oružje svakog pravog akademskog građanina, svakog intelektualca.

Andrej Cvetić: Savet je da iskreno i samokritično pristupite sebi i svom radu i odatle steknete uvide koji pristupi pomažu da budete bolji u čemu god da težite da budete. Autorefleksija i mogućnost da iz nje učite su bitne veštine koje pomažu da se iskustvo osmisli i iz njega stvori znanje za buduće postupke. Sami sebi možete da budete veoma dobri učitelji, što treba iskoristiti.

Vuk Vujčin IV-2

Светлана Велмар-Јанковић ПРОЗРАЦИ

Препоручујем за читање романсирану биографију „Прозраци” наше савремене списатељице Светлане Велмар-Јанковић (1933-2014). Заинтригирао ме је наслов књиге и запитала сам се које је значење ове речи. У Речнику Матице српске пише: „Осветљена слика или натпис на платну које се употребљава при илуминацијама и свечаним поворкама.“ Књигу „Прозраци“ написала је на основу личног искуства, везаног за детињство и младост. Ауторка је у време радње овог романа, била девојчица.

Пред њеним очима нижу се „прозраци“ о безбрижном детињству, породици, сећањима, суровости, стрепњи и неизвесности. Светлана Велмар описује драматичне догађаје, оскудицу и тежак живот за време четрдесетих година XX века. Иако је приватни живот ове списатељице обележен трагичним историјским догађајима и страдањем породице, њена дела одишу вером у добро, у човека, у светлу страну живота. За мене је то један од највећих квалитета њене прозе. Не желим да откривам много тога, јер сматрам да би људи свих узраста требало да прочитају овај роман и верујем да они који га прочитају неће остати равнодушни. На мене је ово дело оставило снажан утисак и навело ме на размишљање о томе колико једна личност може бити снажна и психички јака. Књига се чита у даху, веома је дирљива, поучна и занимљива. Верујем да би све заинтересовало какво је време било и каквим се животом живело у Другом светском рату, јер нисмо сви рођени у то време и добро би било да сазнамо.

Интриге ради, ево неколико реченица из „Прозрака“: „Из сна ме је избацио тресак, отац ме је зграбио и подигао, потрчао, мама ми је навлачила папуче на ноге и огрнула ме је неким шалом, отац ме је, трчећи, носио низ степенице, нешто је ужасно ударало око нас, мама и Гордана су журиле за нама, слухом сам пратила њихове кораке и чула сам их, јасно, у тој ломљави, из станова су истрчавали и други станари, степенице су се клатиле, најзад смо стигли до подрума и ту нас је одједном било много... Нисам понела свој мали кофер, са плавим медицом и Жанетом.”

Анастасија Вања Романов III-2

ПУТ – лист ученика Зрењанинске гимназије – Зрењанин,
Гимназијска 2

Редакција: Вук Вујчин(4/2), Анастасија Вања Романов, Матија
Крстић, Александра Ђуричин, Јана Ђоговић(3/2),

др Наталија Лудошки, професор Српског језика и књижевности

Сарадници: Мира Топличевић и Душанка Ђорђевић, професорке

Ликовне културе, проф. Енглеског језика Татјана Тасић

Насловна страна: Немања Радуљ

Технички уредник: Владимир Балинт

Штампа: Ситопринт, Житиште

Тираж: 500 комада